

T. C.
Y A R G I T A Y
4. H U K U K D A İ R E S İ

T Ü R K M İ L L E T İ A D I N A
Y A R G I T A Y İ L Â M I

**BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİ KARARLARI ARASINDAKİ UYUŞMAZLIĞIN
GİDERİLMESİ İSTEMİNE DAİR**

Esas No : 2024/11202
Karar No : 2025/2473

I. BAŞVURU

Başvurucu vekili dilekçesinde; Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) Genel Şartlarının B.4/f bendine dayalı olarak sigorta akidi aleyhine açılan rücu tazminat davalarında olay yerini terk halinde maddi hasar taleplerinin istenip istenemeyeceği hususunda İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi kararı ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi ve Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin kararlarının çeliştiğini belirterek 5235 sayılı Kanun'un 35/3. maddesi gereğince uyuşmazlığın giderilmesini talep etmiştir.

II. UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR

A. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi'nin 20.05.2021 Tarihli ve 2019/318 Esas-2021/920 Karar Sayılı Kararı

Sigorta genel şartları B.4-f bendin kapsamında sigortalının, kaza ister maddi zarara ister bedensel zarara neden olsun sürücünün olay yerini terk etmiş olması halinde üçüncü kişilere yapmış olduğu ödeme nedeniyle sigortalısına rücu edebileceğinin düzenlendiği, ilgili maddede istisnai durumlar "hariç" denilerek gösterildiği, buna göre sigortalının ancak bedeni hasara neden olan trafik kazalarında sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerin, tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitmesi, bedeni hasara neden olsun veya olmasın can güvenliği nedeniyle uzaklaşma gibi zorunlu hallerde ilgili maddeden kaynaklanan sorumluluklardan kurtulacağı, yaralamalı kaza olmasa dahi olay yerinin terk edilmesi halinde sigorta şirketinin istisnalar haricinde sigortalısına rücu edebileceğinin kabul edildiği, yeni ZMSS Genel Şartlarının B.4-f bendinin maddi hasarlı trafik kazalarında da uygulanması gerektiğinin kabulüyle tarafların dayandıkları tüm delillerin toplanıp, gereken inceleme, araştırma ve değerlendirme yapılarak, öncelikle sigortalı araç sürücüsünün olay yerinden ayrılmış olduğunun kaza tespit tutanağı ve borca itiraz dilekçesinde beyanlardan anlaşılmış olmasına göre ayrılmayı gerektirecek haklı bir sebep olup olmadığı değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi ve başka gerekçelerle davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulüyle HMK'nın 353/1-a-6 maddesi uyarınca yerel mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülüp sonucuna göre karar verilmesi için ilk derece mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar verilmiştir.

B. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi'nin 16.01.2023 Tarihli ve 2021/314 Esas-2023/73 Karar Sayılı Kararı

Her ne kadar mahkemece ilgili hükmün "sadece bedeni hasara neden olan kazalarda" uygulanabileceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de, madde metninden bu şekilde bir anlam çıkarılamayacağı, maddi hasarlı kazalarda olay yerinin terk edilmesi halinin doğrudan rücu sebebi sayılacağı ancak bedensel zararlar sonuculan kazalarda, tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme, can güvenliği nedeniyle uzaklaşma gibi zorunlu hallerin mevcudiyeti halinde olay yerini terkin rücu sebebi olmayacağı şeklinde düzenleme yapıldığı, mahkemece anılan gerekçeyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğu, bu nedenle davacı vekilinin istinaf sebebinin yerinde bulunduğu ve başka gerekçelerle HMK'nın 353/1-a-6 maddesi uyarınca yerel mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülüp sonucuna göre karar verilmesi için ilk derece mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar verilmiştir.

Esas No : 2024/11202

Karar No : 2025/2473

C.Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi'nin 28.02.2023 Tarihli ve 2021/742 Esas-2023/372 Karar sayılı ilamında özetle;

Dosya kapsamına, toplanan delillere göre; davalının kaza sırasında araçta hasta olan yolcunun bulunması nedeniyle kaza yerini terk etmek zorunda kaldığını savunduğu, talimat yoluyla dinlenen davalı tanığının kazadan sonra araçtan inerek kendi imkanlarıyla polikliniğe gittiklerini, sigortalı araç sürücüsünün kendileriyle gelmediğini beyan ettiği, dolayısıyla davalının kazadan sonra olay yerini terk ettiği, hastane ve benzeri tedavi merkezine başvurmadiğı, davalının herhangi bir yaralanmasının söz konusu olmadığı ve bu yönde bir iddia da ileri sürülmediğı gibi, kendisinin can güvenliğinden endişe edilecek nitelikte bir durum bulunduğunun da kanıtlanamadığı, bu nedenle davacı sigorta şirketinin açtığı rücu davasının koşullarının gerçekleştiğı ve başka gerekçelerle davanın reddine dair verilen kararın 353/1-b.2 maddesi uyarınca kaldırılarak yeniden hüküm kurulmasına, davanın kısmen kabulüne, istinaf başvurusunun 6100 sayılı HMK'nın 353/1-b.2 maddesi gereğince esastan kabulüne kesin olarak karar verilmiştir.

D.İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin 21.06.2023 Tarihli ve 2021/1008 Esas-2023/1231 Karar sayılı ilamında özetle;

Dava konusu ödenen hasar bedelinin rücuen sigortalıdan tahsiline ilişkin uyuşmazlıkta poliçe tarihinde yürürlükte bulunan ve 01.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası genel şartlarında zarar görenlerin haklarının saklı tutulması ve sigortacının sigortacıya rücu hakkının düzenlendiğı B.4. maddesi f bendinde bedeni hasara neden olan trafik kazalarında sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğı kişilerin tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşlarına gitme, can güvenliği nedeniyle uzaklaşma gibi zorunlu haller hariç olmak üzere, olay yerini terk etmesinin rücu sebebi olduğunun düzenlendiğı, davaya konu trafik kazasına ilişkin kaza tespit tutanağında sigortalı araç sürücüsünün açıkça firar ettiğinin belirtildiğı, sigortalının doğru ihbar külfetini yerine getirip getirmediğı ve buna göre ispat külfetinin yer değiştirip değiştirmediğinin değerlendirilmesi, sonuca ve dosya kapsamına göre kaza yerini terk sebebinin ZMSS Genel Şartları B.4/f bendi kapsamında "tedavi" veya "yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme", "can güvenliği nedeniyle uzaklaşma" gibi zorunlu hallerden olduğunun ispatı halinde davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesinin doğru olmadığı gerekçesiyle HMK'nın 353/1-a-6 maddesi uyarınca yerel mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülüp sonucuna göre karar verilmesi için ilk derece mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar verilmiştir.

E.İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin 13.09.2023 Tarihli ve 2021/839 Esas-2023/1492 Karar sayılı ilamında özetle;

ZMSS Genel Şartlarında zarar görenlerin haklarının saklı tutulması ve sigortacının sigortalıya rücu hakkının düzenlendiğı B.4. maddesi f bendinde bedeni hasara neden olan trafik kazalarında sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğı kişilerin tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme, can güvenliği nedeniyle uzaklaşma gibi zorunlu haller hariç olmak üzere, olay yerini terk etmesinin rücu sebebi olduğunun düzenlendiğı, davaya konu trafik kazasına ilişkin düzenlenen kaza tespit tutanağında sigortalı araç sürücüsünün firar ettiğinin açıkça belirtildiğı, dosya kapsamına, sunulan tüm beyan ve belgelere bakıldığında dava dışı sigortalı araç sürücüsünün olayın ardından hastaneye gittiğine dair kayıt bulunmadığı gibi, olaydan yaklaşık 10 saat sonra gittiğı polis merkezinde verdiğı ifadesinde de hastaneye gittiğine ilişkin beyanda bulunmadığı, sürücünün oluşan kaza yerini terk sebebinin ZMSS Genel Şartları B.4/f bendi kapsamında "tedavi" veya "yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme", "can güvenliği nedeniyle uzaklaşma" gibi zorunlu hallerden olmadığının ifadesinden de anlaşıldığı, olay yerini terk etmiş olması nedeni ile rücu koşullarının oluştuğı ve başka gerekçelerle istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar verilmiştir.

F.İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi'nin 21.12.2023 Tarihli ve 2021/622 Esas-2023/1896 Karar sayılı ilamında özetle;

Taraflar arasında geçerli ZMSS poliçesinin düzenlenme tarihi olan 17.02.2018 tarihinde yürürlükte bulunan 01.06.2015 tarihli ZMSS Genel Şartlarının zarar görenlerin haklarının saklı tutulması ve sigortacının sigortalıya rücu hakkı başlıklı B.4/f bendinde bedeni hasara neden olan trafik kazalarında sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğı kişilerin, tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme, can güvenliği nedeniyle uzaklaşma gibi zorunlu haller hariç olmak üzere, olay yerini terk etmesi

veya kaza tutanağı, alkol raporu vb. kazanın oluş koşullarına ilişkin gereken belgelerin düzenlenmesi yükümlülüğüne aykırı davranması halinin rücu nedeni olarak düzenlendiği, buna göre, olay yeri terk hukuki nedeniyle sigorta şirketinin sigortalısına rücu hakkının doğumu için meydana gelen trafik kazasının bedeni hasara neden olması ve sigortalı araç sürücüsünün olay yerini terk sebebinin tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme, can güvenliği nedeniyle uzaklaşma gibi zorunlu hallerden birine dayanması gerektiği, ZMSS'nin üçüncü kişiye yaptığı ödemeyi sigorta ettirene rücu edebilmesi için bedensel hasar nedeniyle tazminat ödenmiş olması gerektiği ancak somut olayda bedensel zarar değil maddi hasar nedeniyle ödeme yapılmış olduğu, sigortacının rücu hakkı bulunmadığı, mahkemece davanın reddine dair verilen kararın sonuç itibarıyla yerinde olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar verilmiştir.

G.Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin 05.02.2020 Tarihli ve 2019/1267 Esas-2020/116 Karar sayılı ilamında özetle;

Davacının dava dilekçesinde rücu nedeni olarak; maddi hasarlı kazada ZMMS Genel Şartları B.4-c maddesi uyarınca, olay yerinin sebepsiz bir şekilde terk edilmesi sebebine dayandığı, taraflar arasındaki uyuşmazlığın, sigortalı araç sürücüsünün, kazadan sonra olay yerini terk etmesinin haklı sebebe dayanıp dayanmadığı ve kaza yerinin terki nedeniyle, kaza nedeniyle meydana gelen rizikonun ve zararın poliçe teminatı kapsamında olup olmadığı noktasında toplandığı, sigortacının rücu hakkının, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 95-(2) maddesinde düzenlendiği, anılan maddede; "Ödemede bulunan sigortacı, sigorta sözleşmesine ve bu sözleşmeye ilişkin kanun hükümlerine göre, tazminatın kaldırılmasını veya azaltılmasını sağlayabileceği oranda sigorta ettirene başvurabilir." düzenlemesine yer verildiği, Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının B.4. maddesinde sigorta ettirene rücu hallerinin düzenlendiği, somut olayın özellikleri gereği; davalının olay yerini zarureten ve can güvenliği nedeniyle terk ettiği geçerli ve somut deliller ile ispat edilemediğinden, mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş olmasında usul ve yasaya aykırı bir durum bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar verilmiştir.

III. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ HUKUK DAİRELERİ BAŞKANLAR KURULU KARARI

Maddi hasarlı trafik kazalarına ilişkin rücu davalarında ülke genelinde istinaf dairelerinin bir kısmının bunları rücu sebebi olarak saymadığına, bir kısmının ise rücu sebebi olarak saydığına, bu konuda henüz bir Yargıtay uygulaması bulunmadığına, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi'nin görüşünün yerinde olduğuna, yukarıda belirtilen Bölge Adliye Mahkemesi kararları arasında uyuşmazlık bulunduğu karar verilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

Uyuşmazlık, 01.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) Genel Şartlarına göre salt maddi hasarlı trafik kazalarında olay yerini terkin içe rücu nedeni olup olamayacağına ilişkindir.

Sigortacı, KTK 95/2. maddesi ve ZMSS Genel Şartları B.4. maddesi gereğince tazminat yükümlülüğünün azaltılması veya kaldırılmasına dair halleri üçüncü kişilere karşı ileri süremeyeceğinden zarar görene ödeme yaptıktan sonra sigorta sözleşmesine ve bu sözleşmeye dair kanun hükümlerine göre kendi sigorta ettirenine rücu edebilir. Sigortacının kendi sigorta ettirenine karşı açtığı içe rücu davası ile sigortacının sözleşme ve kanun gereği sigorta sözleşmesinin diğer tarafını oluşturan sigorta ettirene karşı defî hakkına dayanarak kendi âkidine dönmesi sağlanmaktadır. Sigortacının rücu hakkı kaynağını sigorta sözleşmesinden almaktadır.

Zarar görene ödeme yapan sigortacının daha sonra işletenine rücu edebileceği haller, işletenin sigorta korumasından yararlanmasının uygun görülmediği, başka bir deyişle bu korumanın dışında bırakılmış olan hallerdir. 01.06.2015 tarihinden önce düzenlenen zorunlu trafik sigorta poliçelerine ilişkin olarak meydana gelen trafik kazalarında o dönem yürürlükte bulunan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının B.4 maddesinde sigortacının işletene rücu nedenleri arasında sigortalı aracın sürücüsünün kaza sonrası olay yerinden ayrılması sayılmadığından sigorta şirketi bu nedene dayalı olarak kendi akidine rücu edemeyecektir.

01.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının B.4-f maddesinde ise "*Bedeni hasara neden olan trafik kazalarında sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerin, tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme, can*

güvenliği nedeniyle uzaklaşma gibi zorunlu haller hariç olmak üzere, olay yerini terk etmesi veya kaza tutanağı, alkol raporu vb. kazanın oluş koşullarına ilişkin gereken belgelerin düzenlenmesi yükümlülüğüne aykırı davranması halinde" sigortalıya rücu edilebileceği düzenlenmiştir.

Sürücünün olay yerinden haklı neden olmamasına rağmen ayrılması, sigortacının durumunu ağırlaştırmaya elverişlidir. ZMSS Genel Şartları m.B.4-(b) ve (c) sürücü belgesi olmayan bir kişinin veya uyuşturucu ya da alkol etkisi altında bulunan bir sürücünün kazaya yol açması hallerinde de işletene rücu edilebileceğini belirtmektedir. Kaza yerinin terk edilmesi olasılığında bu rücu hakkını kullanma şartlarını kanıtlama imkanı sigortacının elinden alınmış olabilir. Bu açıdan bir kaza söz konusu olduğunda, sürücünün olay yerinde kalmasının istenmesi makul bir beklenti sayılabilir. (Ünan, Samim, "Motorlu araç sigortalarında sürücünün kaza yerinden ayrılması-II", <https://sigortacigazetesi.com.tr/motorlu-arac-sigortalarinda-surucunun-kaza-yerinden-ayrilmasi-ii/>) Olay yerini terk eden sürücünün kaza tutanağı, alkol raporu vb. kazanın oluş koşullarına ilişkin gereken belgelerin düzenlenmesi yükümlülüğünü yerine getiremeyeceği açıktır. Sürücünün yokluğunda kaza tutanağının resen kolluk kuvvetlerince tutulması mümkün ise de, alkol raporu düzenlenemez. (Misili, Sinan: Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Uyarınca Sigortacının Sigorta Ettirene Rücu Davası, TBB Dergisi 2017 (133), s. 638)

01.06.2015 tarihinden sonra düzenlenen zorunlu trafik sigorta poliçeleri bakımından uygulanmakta olan Karayolları Motorlu Araçlar ZMMS Genel Şartlarının B.4-f maddesi metni çok iyi kaleme alınmamış olmakla birlikte, madde metninden anlaşılması gereken, maddi ya da bedeni hasara neden olan tüm trafik kazalarında olay yerini terk ile kazanın oluş koşullarına ilişkin gerekli belgelerin düzenlenmesi yükümlülüğüne aykırı davranılması hallerinde sigortacının üçüncü kişilere yaptığı ödeme nedeniyle sigortalısına rücu edebilecek olduğudur. İstisnai durumlar ise "hariç" denilerek gösterilmiştir. Buna göre bedeni hasara neden olan trafik kazalarında sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerin, tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitmesi, can güvenliği nedeniyle uzaklaşması gibi zorunlu hallerde sigortalı bu maddeden kaynaklanan rücu sebebinden kurtulacaktır. Olay yerini terkin zorunlu olduğu haller ve kazanın oluş koşullarına ilişkin gerekli belgelerin düzenlenmesi yükümlülüğüne aykırı davranılması halleri sınırlı sayıda olmayıp örnek olarak sayılmıştır. Ancak istisnai haller madde metninin başına yazıldığı için sanki olay yerini terk etme hali sadece bedeni hasara neden olan kazalarda uygulanacakmış, maddi hasarlı kazalarda uygulama alanı yokmuş gibi bir anlama yol açmıştır. Oysaki bedensel hasarlı kaza olmasa dahi olay yerinin terk edilmesi halinde sigorta şirketinin belirtilen istisnalar haricinde sigortalısına rücu edebileceği kabul edilmiştir. Olay yerini terk ile içe rücu sebebi gerçekleşmiş olup olay yerini Genel Şartların B.4-f maddesinde sayılan haller ile benzer zorunlu nedenlerden biri nedeniyle terk ettiğini, dolayısıyla rücu sebebinin oluşmadığını ispat yükü ise sigortalıdadır. Sigortalı kaza yerini ancak Genel Şartların B.4-f maddesinde sayılan zorunlu nedenlerden biri nedeniyle terk ettiğini ispatlar ise rücu durumundan kurtulacaktır. Açıklanan nedenlerle Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) Genel Şartlarının B.4/f bendine göre kaza yerinin terk edilmesi halinin salt maddi hasarlı trafik kazalarında da içe rücu sebebi olduğu açıktır. Dolayısıyla uyuşmazlığın İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi ve Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin ilgili kararlarına göre giderilmesi gerekir.

V. KARAR

1. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) Genel Şartlarının B.4/f bendine göre kaza yerinin terk edilmesi halinin salt maddi hasarlı trafik kazalarında da içe rücu sebebi olduğuna; İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi ve Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin kesin kararları arasındaki görüş ve uygulama **UYUŞMAZLIKLARININ BU ŞEKİLDE GİDERİLMESİNE**,

2. Dosyanın İzmir Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kuruluna gönderilmesine,

3. Karardan bir örneğin Bölge Adliye Mahkemelerinin hukuk dairelerine bildirilmesi için Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilmesine, 13.02.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.